

Freud, un clàssic del pensament contemporani Commemoració del 150 aniversari del naixement

Julieta Piastro

La pèrdua dels grans relats i les grans utopies pròpia de la crisi de la modernitat, no és necessàriament una gran pèrdua. El món desfonamentat i per segona vegada desencantat, també representa l'ampliació de l'àmbit d'allò que es pot saber, d'allò que es pot comprendre. Quan s'apaguen els llums de la raó il·lustrada i l'ésser humà és abocat a l'abisme del sense-sentit; emergeix la paraula com a forma i no com substància, apareix la possibilitat de nomenar l'innominable. Aquesta és la gran revolució del pensament en el segle XX, que no hauria estat possible sense l'obra de Sigmund Freud i la seva teoria psicoanalítica. El pensament de Freud no és un relat més de la modernitat sinó justament un dels que fan possible la ruptura, el que desemmascara el ser humà com a essència o substància, per descobrir un subjecte escindit capaç de construir i reconstruir el seu relat identitari.

La creació de la psicoanàlisi va mostrar els límits de la ciència positiva, però no per quedar-ne fora sinó per començar un llarg camí d'ampliació del concepte de ciència on cabés el subjecte amb la seva subjectivitat i el seu univers simbòlic. Un llarg camí, però no de

l'ordre i progrés sinó de construcció i deconstrucció que, en concebre el pensament com a llenguatge, retorna al subjecte la possibilitat de significar i ressignificar el passat.

Quin sospitós afany condueix aquells que resguardats sota el vel "d'allò nou", declaren la superació o fins i tot la mort del pensament de Freud? La amnèsia de les nostres societats contemporànies ha fet un símptoma que se desplaça permanentment sobre nous objectes. La modernitat líquida, com la caracteritza Bauman, ha intensificat la seva passió pel gaudi de coses noves i diferents. Sempre a la caça compulsiva de la novetat.

Però el moment històric que ens ha correspost de viure requereix del reconeixement de les teories que continuen il·luminant "allò nou" i que es mantenen, mai estàtiques, com a referents per al coneixement. És difícil trobar alguna teoria contemporània que no hagi considerat Freud i la psicoanàlisi com a interlocutor. No només perquè com el mateix Freud explica, a *El malestar en la cultura*, els processos psíquics ens són més familiars, més accessibles a la consciència, quan els abordem sota el seu aspecte col·lectiu que quan els estudiem en l'individu, sinó sobretot, pel lloc central que ocupa l'obra de Freud en el gir lingüístic del segle XX.

Pràcticament tots els corrents de pensament contemporani s'han vist creuats en major o menor mesura per Freud i la psicoanàlisi. Hermeneutes, estructuralistes, neomarxistes, existencialistes, narrativistes, teòrics crítics i postmoderns, mantenen viu el pensament freudià. Ser just amb Freud, a la manera de Derrida i no de Foucault, és reconèixer les seves grans aportacions a la psicologia i la psiquiatria, però també la seva important contribució a la filosofia, a la història i a la literatura. Ser just amb Freud és reconèixer la seva contribució a la comprensió de les malalties de l'home i la dona contemporanis.

Ser just amb Freud és pensar tot allò que avui no podríem pensar sense la seva obra. És possible pensar una política social desvinculada de la pulsio de mort? És possible pensar el capitalisme i les seves institucions, sense la teoria del desig de Freud? És possible entendre, sense Freud, que la narració ja és per si una explicació? És possible comprendre la nostra pròpia humanitat sense el treball interpretatiu de les tragèdies en las quals Freud troba quelcom constitutiu de l'ésser humà?

Ser just amb Freud és, també, reconèixer que a moltes persones la psicoanàlisi ens ha permès construir, como ell mateix va dir, una vida més simple i fer del nostre món interior un lloc més habitable.

Aquestes són tan sols algunes de les raons per les quals avui commemorarem el 150 aniversari del seu naixement.

Per molts anys doctor Freud!

